

**Sugas aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces"
izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme Kuldīgā,
Pilsētas laukumā 4, Mārtiņzālē**

Sanāksmes protokols, 07.03.2017.

Sanāksmē piedalās:

Nr.	Vārds, Uzvārds	Organizācija
1.	Grigorijs Rozentāls	Kooperatīvā sabiedrība "Mežsaimnieks"
2.	Gatis Megnis	Kooperatīvā sabiedrība "Mežsaimnieks"
3.	Sigita Vaivade	meža īpašnieku biedrība "Meža konsultants"
4.	Monika Jansone	Valsts meža dienests
5.	Vilnis Skuja	VARAM DAP KRA
6.	Raits Čakstiņš	VARAM DAP KRA
7.	Ojārs Demiters	LVM
8.	Māris Vitkovskis	meža īpašnieks
9.	Aigars Kalvāns	Latvijas Valsts meži
10.	Viesturs Drukovskis	AS "PATA Saldus"
11.	Ojārs Balcers	Zemes draugi
12.	Ģirts Kraulis	z/s "Kaspari"
13.	Ritvars Rekmanis	
14.	Kārlis Blūms	Bergvik Skog, SIA
15.	Arvīds Tīrums	
16.	Gita Strode	DAP
17.	Klāvs Svilpe	KAA
18.	Dace Jansone	Kuldīgas novada pāšvaldība
19.	Elīna Prikule	DAP
20.	Irisa Mukāne	DAP
21.	Agnis Bušs	LOB
22.	Elīza Skutāne	LOB
23.	Andris Avotiņš jun.	LOB

Sanāksmes darba kārtība

1. Sanāksmes atklāšana (Agnis Bušs, Latvijas Ornitoloģijas biedrība)
2. Informācija par projektu "Dabas skaitīšana" (Irisa Mukāne, Dabas aizsardzības pārvalde)
3. Informācija par Dabas aizsardzības plāniem (Gita Strode, Dabas aizsardzības pārvalde)
4. Plānotais sugu aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādē (Andris Avotiņš jun., Latvijas Ornitoloģijas biedrība)
5. Sanāksmes noslēgums (Agnis Bušs, Latvijas Ornitoloģijas biedrība)

Sanāksme tiek atklāta plkst. 14.08

Sugas aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme Kuldīgā, Pilsētas laukumā 4, Mārtiņzālē, Sanāksmes protokols, 07.03.2017.

1. Sanāksmes atklāšana (Agnis Bušs, Latvijas Ornitoloģijas biedrība)

Latvijas Ornitoloģijas biedrības (LOB) pārstāvis Agnis Bušs atklāj sanāksmi un iepazīstina ar šīs dienas apskatāmajiem jautājumiem un kārtību.

2. Informācija par projektu "Dabas skaitīšana" (Irisa Mukāne, Dabas aizsardzības pārvalde)

Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) pārstāve Irisa Mukāne iepazīstina ar projekta "Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā" jeb "Dabas skaitīšana" mērķiem un tā ietvaros paredzēto.

Galvenie projekta ieguvumi:

1. Precīzi un aktuāli dati par biotopu daudzumu un kvalitāti ļaus labāk sabalansēt dabas aizsardzības un tautsaimniecības attīstību.
2. Dabas vērtību apzināšana palīdzēs apzināt konkrētās teritorijas unikalitāti, kā arī būs atbalsts teritorijas plānojumam un no tā izrietošajam ekonomiskajam ieguvumam.
3. Tiklīdz biotopu un citu dabas vērtību apzināšana būs veikta visā valstī, informācija būs visiem publiski pieejama un daudzos gadījumos zemju īpašniekiem nevajadzēs tērēt privātos līdzekļus ekspertīzēm.
4. Samazināsies administratīvais slogs un laika resursu patēriņš dažādu atļauju un saskaņojumu sagatavošanā un sniegšanā. Informācija par īpaši aizsargājamo biotopu pēc dabas skaitīšanas tiks ievietota dabas datu pārvaldības sistēmā Ozols, kas nozīmē, ka īpašnieki varēs ieraudzīt informāciju par savā īpašumā konstatētajām vērtībām. Šī sistēma ir savietota ar citām valsts informācijas sistēmām – dati par biotopiem ir apskatāmi arī ģeoportālā geolatvija.lv, zālāju informācija tiek nodota Lauku atbalsta dienestam maksājumu administrēšanai, savukārt katrs īpašnieks pats kā reģistrēts lietotājs dabas datu pārvaldības sistēmā Ozols, ievadot īpašuma kadastra numuru, varēs ieraudzīt kartē informāciju par savā īpašumā konstatētajām dabas vērtībām.
5. Aktuālais biotopu kartējums būs izmantojams zinātniska pamatojuma sagatavošanā, pilnveidojot *Natura 2000* tīklu un tā efektivitāti sugu un biotopu aizsardzības nodrošināšanā;
6. Dabas aizsardzības plāni un no tiem izrietošs funkcionālais zonējums, diferencējot aizsardzības un apsaimniekošanas režīmu, var atvieglot saimniecisko darbību īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Papildu informācija par projektu pieejama internetā: www.daba.gov.lv un www.skaitamdabu.gov.lv (izstrādes procesā).

Sugas aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme Kuldīgā, Pilsētas laukumā 4, Mārtiņzālē, Sanāksmes protokols, 07.03.2017.

3. Informācija par Dabas aizsardzības plāniem (Gita Strode, Dabas aizsardzības pārvalde)

DAP pārstāve Gita Strode iepazīstina ar Sugu aizsardzības plāniem un to izstrādes procesu.

G.Strode izsaka arī ieteikumu plāna izstrādē iekļaut aptauju par to, cik tiek atrastas bojā gājušās pūces.

4. Plānotais sugu aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādē (Andris Avotiņš jun., Latvijas Ornitoloģijas biedrība)

LOB pārstāvis Andris Avotiņš jun. informē par Latvijā sastopamajām pūcēm un sugu aizsardzības plāna sugu grupai "Pūces" plānotajām darbībām.

Prezentācijas noslēgumā A.Avotiņš jun. uzaicina interesentus iesaistīties plāna uzraudzības grupā. Dalībai uzraudzības grupā piesakās:

- Monika Jansone, Valsts meža dienesta DK virsmežniecība
- Sigita Vaivade, meža īpašnieku biedrība "Meža konsultants"
- Ģirts Krauklis, meža īpašnieks
- Grigorijs Rozentāls, MPKS "Mežsaimnieks"
- Ojārs Demiters, AS "Latvijas valsts meži"

A.Avotiņš jun. uzaicina uzdot jautājumus un izteikt komentārus.

Sigita Vaivade (meža īpašnieku biedrība "Meža konsultants") informē, ka iepriekšējos gadus pasākumu "Meža ABC" ietvaros Kurzemē izgatavoti 500 pūču būri. Uzaicina piedalīties līdzīgā pasākumā š.g. 11.–13. maijā.

Gita Strode (DAP) jautā, vai ir plānots apzināt pūču bojā iešanas iemeslus (arī nelegālos)? Var būt arī risks, ka kāds var mēģināt nelegāli iegūt un izvest pūces vai to olas. Sadarbībā ar DAP plāna izstrādē iespējams izmantot DAP pieejamos datus par nelegāliem medīšanas gadījumiem.

A.Avotiņš jun. atbild, ka par šiem jautājumiem šobrīd ir zinātnisko datu trūkums. Plāna ietvaros šādu informāciju nav plānots iegūt un apkopot, taču citos projektos būtu variants reģistrēt gadījumus ar nobrauktām pūcēm, kā arī novērojumiem, kad pūces pārlido ceļam. Samērā liels bojā ejas cēlonis varētu būt sadursmes ar elektrolīnijām – risinājums datu ieguvei varētu būt speciāls monitorings, mērķtiecīgi apstāigājot elektronlīnijas. Šajos gadījumos ir iespējama sabiedrības iesaiste (*citizen science*), taču tas jāorganizē atsevišķi. Šobrīd noderīga būtu bojā gājušo pūču savākšana un nodošana A.Avotiņam jun. vai kādai DAP pilnvarotai personai – pūci ievietojot plastmasas maisiņā, klāt pievienojot atsevišķā maisiņā ievietotu lapiņu ar aprakstu par

Sugas aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme Kuldīgā, Pilsētas laukumā 4, Mārtiņzālē, Sanāksmes protokols, 07.03.2017.

pūces iegūšanas datumu, laiku, vietu un apstākļiem, kā arī pēc šīs procedūras rokas dezinficējot ar spirtu.

Kārlis Blūms (Bergvik Skog, SIA) jautā, pie kāda pūču skaita tās kļūs bīstamas citiem dzīvniekiem?

A.Avotiņš jun. atbild, ka plēsēju skaitu regulē upuru (barības) pieejamība, nevis pūces regulē savu barības objektu skaitu. Var iestāties starpsugu konkurence starp plēsējiem, taču ņemot vērā pūču grupas ekoloģisko noslēgtību (diennakts stundas, kurās tās ir aktīvas, un paņēmienu, kuras kāš pielieto), pūces var konkurēt tikai viena ar otru, nevis ar vistu vanāgiem, melnajiem stārķiem vai citiem dienā aktīviem putniem. Kā arī, ņemot vērā pelveidīgo grauzēju vairošanās spējas, nav ticams, ka pūces spētu pārmedīt savus upurus, kas ietekmētu, piemēram, peļu klijāna spējas noķert barību. Līdz ar to nav iespējams arī izvietot pārāk daudz pūču būru, kas tālāk varētu apdraudēt citus dzīvniekus.

Ritvars Rekmanis jautā, ko vēl var izpētīt, ja somi, zviedri, igauņi jau ir izpētījuši? Vai ir pētījumi kurus var izmantot?

A.Avotiņš jun. atbild, ka Latvijā un minētajās valstīs ligzdojošās pūču sugas un biotopi pārklājas maz, tādēļ pēc citu valstu datiem nevar veikt modelēšanu. Igaunijā pētījumu ir samērā maz, kas turklāt ir līdzīgāka Somijai pēc ģeoloģiskās uzbūves (viens cilmiezis) un Latvija ir vairāk uz dienvidiem, kur apstākļi ir citādi, t.sk. klimatiskie. Pētījumu no citām valstīm praktiski nav, ko varētu izmantot mūsu gadījumā. Piemēram, vadošajiem pūču pētniekiem – somiem – nav pētījumu par teritoriju izvēli noteicošajiem biotopu faktoriem un vairākās klātienē tikšanās reizēs viņi ir norādījuši, ka neredz iespējas to izdarīt tuvākajās desmitgadēs. Un tas ir galvenais šā plāna subjekts – kur tās ir, kāpēc tās tur ir, un, vai tām ir labi, kur tās ir, skatoties caur biotopu un klimata prizmu.

Ojārs Baltcers (Zemes draugi) jautā, vai tiks apskatīta arī kāda klimata pārmaiņu ietekme?

A.Avotiņš jun. atbild, ka klimata kartes tiks iesaistītas pētījumos, bet ne detalizēti. Klimata pārmaiņu rezultātā esošās maigās ziemas palīdz pūcēm pārziemot, tādējādi tās spēj veiksmīgāk pārziemot arī jaunākās mežaudzēs. Taču klimata pārmaiņu rezultātā daudz izteiktāki ir dažādi negaidīti, neparedzami, stohastiski notikumi, piemēram, ilgstošas vētras, pēkšņas salnas, tāpēc ir ļoti svarīgas kvalitatīvas dzīvotnes (t.sk. vecās mežaudzes), kurās pārļaut šos nelabvēlīgos apstākļus.

Monika Jansone (Valsts meža dienests) jautā, cik gados ir plānots sagatavot plānu? Vai to vispār var paspēt izdarīt?

A.Avotiņš jun. atbild, ka plāns sugu grupai "Pūces" jāizstrādā līdz 2019. gada decembrim. Plāna izstrādes trīs gadu laikā varēs aptvert vairākas ligzdošanas sezonas un dažādus ligzdošanas apstākļus (agrs vai vēls pavasaris, lietaina vai sausa vasara). Jebkurā gadījumā datus varēs pielietot vispārīgi. Turklāt plānus izstrādā un atjauno ik

Sugas aizsardzības plāna putnu sugu grupai "Pūces" izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme Kuldīgā, Pilsētas laukumā 4, Mārtiņzālē, Sanāksmes protokols, 07.03.2017.

pa laikam (parasti ik pēc 10 gadiem) un tad nākamajā piegājienā varēs skatīt, kādas ir notikušas pārmaiņas kopš iepriekšējās reizes, ja būs norisinājies monitorings.

R.Rekmanis komentē par to, ka ūpi ir diezgan labi izpētīta suga, ir zināmas teritorijas, kur tie barojas. Turklāt vaļējie atkritumu poligoni būs vienmēr (diez vai visus padarīs ar slēgtiem jumtiem) un ezeri vai dīķsaimniecības ar kaiju kolonijām arī būs vienmēr (ja vien viss neaizaugs ar krūmiem). Varbūt dzīvotņu kvalitāte nav tik svarīga, pietiek ar būriem/platformām?

A.Avotiņš jun. atbild, ka ūpis ir ļoti labi izpētīta suga Spānijā (tuksnešos, pustuksnešos, klintīs ligzdojošie ūpi), arī Nīderlandē (urbānā vidē ligzdojošā populācijas daļa), savukārt Somijā trūkst zināšanu par sugas vietas izvēli. Latvijā ir zināmi tikai konkrēti gadījumi, kur ūpis ir sastopams, un pēc šīm vietām tiek spriests, kādēļ tas tur ir sastopams. Pašlaik zināmā informācija ir balstīta galvenokārt uz Jura Lipsberga ievāktu informāciju par vietām, kuras viņam bija iespējams apmeklēt. Liela daļa Latvijas un biotopu nav aptverta, tāpēc jāturpina meklēt atbildes. Viens no pieejamo dzīvotņu meklēšanas veidiem ir dzīvotņu modelēšana, sākot ar potenciālo kaiju un pīļu ligzdošanas vietām, kas nodrošinātu barības bāzi ūpim. Tam klāt nāk arī citi faktori. Tāpēc ar mākslīgo ligzdu izvietošanu nepietiks – jāsaprot, kurās vietās ir vērts izlikt šīs mākslīgās ligzdvietas. Saskaņā ar J.Lipsberga publikācijām, Latvijā ūpim ir apmēram četras ekoloģiskās nišas – “urbānie ūpi” (pie atkritumu poligoniem, pilsētām), “ezeru ūpi” (pie kaiju kolonijām un pīļu ligzdošanas vietām), “smilšakmens atsegumu ūpi” (šobrīd jau izzuduši) un “meža ūpi”. Par “meža ūpiem” ir zināms ļoti maz un visas kaiju koloniju vietas arī nav apzinātas. Plāna ietvaros plānots labāk saprast ūpiem piemērotās dzīvotnes un veicamos pasākumus, lai uzlabotu ūpja populācijas stāvokli Latvijā.

5. Sanāksmes noslēgums (Agnis Bušs, Latvijas Ornitoloģijas biedrība)

Sanāksmes noslēgumā A.Bušs (LOB) informē, ka ir paredzētas vēl divas līdzīgas informatīvās sanāksmes – 17. martā Lipuškos, Rēzeknes nov. un 21. martā Siguldā. Ja vēl ir vēlme, tad var pieteikties plāna izstrādes uzraudzības grupā uz vietas sanāksmē vai nosūtīt e-pastu. Šīs sanāksmes protokols tiks sagatavots 7 (septiņu) darba dienu laikā un tiks publicēts LOB interneta vietnē www.lob.lv.

Sanāksme tiek slēgta plkst. 15.36.

Sanāksmi vadīja: Agnis Bušs, LOB

Sanāksmi protokolēja: Elīza Skutāne, LOB